

Vastaus valtuustokysymykseen koskien laajennettua oppivelvollisuutta

356/12.00.00/2021

Khall 05.10.2021 § 433

(Lisätietoja: vt. sivistystoimenjohtaja Juha Marletsuo 040 705 7486)

Valtuutettu Marita Toivanen on jättänyt Vasemmistoliiton, SDP:n ja Kuntalaislistan valtuustoryhmien puolesta valtuustokysymyksen (Kvalt 16.08.2021 § 101) koskien laajennettua oppivelvollisuutta.

Valtuustokysymyksen allekirjoittajat kysyvät kunnanhallitukselta, ovatko kaikki Kittilässä asuvat vuonna 2005 syntyneet nuoret saaneet opiskelupaikan, mihin nämä nuoret ovat sijoittuneet, mitä nivelvaiheen koulutusta Kittilä tarjoaa lukion ja ammattikoulutuksen lisäksi ja kuka Kittilän kunnassa vastaa siitä, että kaikille löytyy opiskelupaikka.

Lisäksi valtuustokysymyksen allekirjoittajat kysyvät kunnanhallitukselta, mitä toisen asteen koulutuksen maksuttomuus tarkoittaa Kittilässä käytännössä, mitkä asiat ovat muuttuneet ja ovatko kaikki laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat nuoret saaneet tietokoneen.

Valtuustokysymys kokonaisuudessaan oheismateriaalina.

Uudistunut oppivelvollisuuslaki tuli voimaan 1.8.2021, mutta oppivelvollisuuteen liittyvä hakeutumisvelvoite tuli voimaan heti kuluvan vuoden alusta lukien. Velvoite hakeutua ja jatkaa toisen asteen koulutuksessa koski käytännössä niitä nuoria, jotka keväällä 2021 olivat perusopetuksen yhdeksännellä luokalla.

Peruskoulunsa päätti viime keväänä 61 kittiläläistä nuorta. Oppivelvollisten opiskelijoiden tilanne tarkistetaan vuosittain päätettävänä tarkistuspäivänä elokuun lopussa. Elokuun 30. päivänä suoritettua tarkistuksen perusteella jokainen peruskoulunsa viime keväänä päättänyt kittiläläinen nuori on saanut toisen asteen opiskelupaikan. Kittiläläiset oppivelvolliset nuoret ovat sijoittuneet etupäässä Kittilän lukiioon sekä koulutuskeskus REDUn ja ammattiopisto Lappian eri paikkakunnilla sijaitseviin toimintayksiköihin (Kittilä, Sodankylä, Rovaniemi, Muonio). Joitakin yksittäisiä nuoria on hakeutunut opiskelemaan muualle kuin Lappiin, esimerkiksi Etelä-Suomeen.

Oppivelvollisuutta voi suorittaa myös perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen väliin sijoittuvassa nivelvaiheen koulutuksessa. Nykyisiä nivelvaiheen koulutuksia ovat perusopetuksen lisäopetus (ns.

kymppiluokka), lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA) ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA). Syksystä 2022 alkaen nämä koulutukset yhdistetään uudeksi yhtenäiseksi koulutuskokonaisuudeksi, tutkintokoulutukseen valmentavaksi koulutukseksi (TUVA).

Kittilän osalta todettakoon, että ammatillinen erityisoppilaitos Luovi on aloittanut paikkakunnalla toimintansa tänä syksynä. Luovi järjestää Kittilässä ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta (VALMA) sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta (TELMA). Kittilässä ei tällä hetkellä ole tarjolla perusopetuksen lisäopetusta tai lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta.

Käytännössä toisen asteen koulutuksen maksuttomuus tarkoittaa, että opetus ja päivittäinen ruokailu ovat opiskelijalle maksuttomia. Opetuksessa tarvittavat oppikirjat ja muut materiaalit sekä opetuksessa tarvittavat työvälineet, -asut ja -aineet ovat niin ikään opiskelijalle maksuttomia. Lisäksi opiskelijalle maksuttomia ovat vähintään seitsemän kilometrin pituiset koulumatkat sekä ylioppilastutkinnon suorittamiseksi edellytettävät kokeet. Kittilän koululautakunnan toimintakuluissa oppivelvollisuuden laajeneminen vaikuttaa lähinnä oppikirjahankinnoista aiheutuvien lisäkustannusten kautta. Valtion on määrä korvata kunnille oppivelvollisuuden laajentumisesta aiheutuvat kustannukset.

Kittilän lukion yhteydessä toimivaan alppikouluun viitaten on syytä mainita, että oppivelvollisuuslain 17 § 1 mom. mukaan erityistä harastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat henkilökohtaiset välineet, kuten soittimet ja urheiluvälineet, joita opiskelija käyttää myös muutoin kuin opetuksen yhteydessä, jäävät edelleen opiskelijan itsensä maksettaviksi.

Laissa ei nimenomaisesti säädetä, että jokaiselle opiskelijalle tulee hankkia tietokone. Uudistuksen kustannuslaskelmissa on kuitenkin arvioitu, että opetukseen osallistumiseksi jokaiselle opiskelijalle tulisi antaa tietokone käyttöön opintojen ajaksi. Jokainen Kittilän lukiossa opintonsa aloittanut opiskelija on saanut kannettavan tietokoneen elokuussa.

Perusopetuksen järjestäjällä on velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisen hakeutumista perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen perusopetuksen yhdeksännellä luokalla. Jos oppivelvollinen ei saa opiskelupaikkaa yhteishaussa, perusopetuksen järjestäjä jatkaa ohjausta myös kevätlukukauden koulutyön päätyttyä, jotta oppivelvollinen voisi hakea opiskelupaikkaa yhteishaun jälkeisessä jatkuvassa haussa.

Kittilän kunnassa avainasemassa on käytännössä katsoen yläkoulun

opinto-ohjaaja. Tähänkin asti opinto-ohjaaja on seurannut nuorten koulutaipaleen jatkumista yhdeksännen vuosiluokan jälkeisen kesän yli. Tässä suhteessa tilanne ei siis merkittävästi muutu. Suurin muutos liittyy lakisääteiseen tehostettuun opinto-ohjaukseen, jonka tavoitteena on auttaa niitä kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisia nuoria, joilla on haasteita opintopolun jatkamisessa. Tehostettu opinto-ohjaus voi olla esimerkiksi perinteisiä ohjauskeskusteluja, pienryhmä-ohjausta, tutustumista oppilaitoksiin, koulutuskokeiluja tai työelämäpainotteista opiskelua. Henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman laatiminen on oleellinen osa tehostettua opinto-ohjausta.

Toinen konkreettinen muutos liittyy Opetushallituksen ylläpitämän sähköisen Valpas-palvelun käyttöönottoon. Valpas-palvelu on oppivelvollisuuden seurannan ja valvonnan kannalta keskeinen työkalu. Kyseisen palvelun kautta oppivelvollisuuden ohjaus- ja valvontavastuussa olevan tahon on mahdollisuus saada yhdellä näkymällä kokonaiskuva oppivelvollisen tilanteesta. Kittilän kunnan sivistystoimessa Valpas-palvelua käyttävät ennen kaikkea opinto-ohjaaja, koulusih-teeri sekä yläkoulun ja lukion rehtori.

Jos oppivelvollinen nuori vielä kesän jälkeen on ilman opiskelupaikkaa tai keskeyttää aloittamansa opinnot, ohjaus- ja valvontavastuu siirtyy perusopetuksen tai koulutuksen järjestäjän ilmoituksen perusteella nuoren asuinkunnalle. Asuinkunnan tehtävänä on selvittää niiden perusopetuksen keväällä päättäneiden nuorten tilanne, jotka vielä syksyllä ovat ilman opiskelupaikkaa. Oppivelvollisen tilanne ja tuen tarve selvitetään yhdessä oppivelvollisen ja tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa. Nuoret saavat ohjausta toisen asteen koulutukseen hakeutumiseksi. Tarvittaessa nuoria ohjataan myös hakeutumaan muiden palveluiden, kuten terveyst- ja sosiaalipalveluiden sekä kuntoutuspalveluiden piiriin. Jos soveltuvaa opiskelupaikkaa ei ohjauksesta ja yhteistyöstä huolimatta löydy ja nuori arvioidaan koulukuntoiseksi, kunnalla on velvollisuus osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka soveltuvassa nivelvaiheen koulutuksessa. Oppivelvollista ja hänen huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa sekä koulutuksen järjestäjää, jonka opiskelijaksi oppivelvollinen ollaan osoittamassa, on kuultava ennen asian ratkaisemista. Jos arvioidaan, että nuori ei ole koulukuntoinen, häntä ohjataan tarvittaessa hakemaan oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä.

Oppivelvollisuuslaissa ei määritellä, mikä taho asuinkunnassa vastaa oppivelvollisten ohjauksesta ja valvonnasta. Kukin kunta päättää itse, miten ohjaus ja valvonta kunnassa järjestetään ja mikä taho vastaa asuinkunnalle oppivelvollisuuslaissa säädetyistä ohjaus- ja valvontatehtävistä. Lainsäädännön ohella kunnan hallintosäännön mukaisesti määräytyy kunnassa se, minkä viranomaisen vastuulle ja alaisuuteen esimerkiksi perusopetuksen järjestäjälle säädetyt tehtävät kuuluvat. Jatkossa kunnan palvelurakenteen ja hallintosäännön

tulee tunnistaa myös asuinkunnalle oppivelvollisuuslaissa säädetyt tehtävät.

Kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto

1) merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena oppivelvollisuuden laajenemista koskevaan valtuustokysymykseen.

2) toteaa kysymyksen loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta kokouksessa.

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta kokouksessa.
